

Lieta T-62/02

Union Pigments AS pret Eiropas Kopienu Komisiju

Konkurence — EKL 81. pants — Aizliegta vienošanās — Cinka fosfāta tirgus —
Naudas sods — Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts — Pārkāpuma smagums un
ilgums — Samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principi —
Prasība atcelt tiesību aktu

Pirmās instances tiesas (piektā palāta) 2005. gada 29. novembra spriedums . . . II - 5066

Sprieduma kopsavilkums

- 1. Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Nolīgumi starp uzņēmumiem — Komisijas
pienākums pierādīt pārkāpumu un tā ilgumu — Uzņēmums, kas ir izstājies no aizliegtās
vienošanās uz laiku, lai to izmantotu saviem mērķiem — Spēkā neesoša izstāšanās
(EKL 81. panta 1. punkts)*

2. *Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Nolīgumi starp uzņēmumiem — Dalība, kas ir notikusi, iespējams, piespiedu kārtā — Apstākļi, kas neattaisno uzņēmumu, kurš nav izmantojis iespēju ziņot atbildīgajām iestādēm*
(EKL 81. panta 1. punkts; Padomes Regulas Nr. 17 3. pants)
3. *Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Uzņēmuma apsūdzība — Atbildība par citu uzņēmumu rīcību šī paša pārkāpuma ietvaros — Pieļaujamība — Kritēriji*
(EKL 81. panta 1. punkts)
4. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pārkāpumu smagums — Atbildību mikstinoši apstākļi — Pārkāpuma pārtraukšana pēc Komisijas iejaukšanās — Katra atsevišķā gadījuma novērtēšana*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)
5. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pārkāpumu smagums — Visa pārkāpuma seku ņemšana vērā*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas paziņojuma 98/C 9/03 1. A punkts)
6. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pārkāpumu smagums — Sankciju individuālas piemērošanas princips — Piemērošana, ņemot vērā atbildību mikstinošus vai pastiprinošus apstākļus*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. pants)
7. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pārkāpumu smagums — Atbildību mikstinoši apstākļi — Uzņēmuma pasīva vērotāja vai sekotāja loma*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. pants; Komisijas paziņojuma 98/C 9/03 2. un 3. punkts)
8. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pārkāpumu smagums — Atbildību mikstinoši apstākļi — Rīcība, kas atšķiras no aizliegtajā vienošanās noteiktās rīcības — Novērtēšana*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. pants)

9. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Faktiskas iespējas radīt zaudējumus attiecīgajā tirgū novērtēšana — Attiecīgajam uzņēmumam piederošo tirgus daļu atbilstīgais raksturs*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)
10. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Attiecīgo uzņēmumu iedalīšana kategorijās ar vienādu īpašu sākumsommu — Nosacījumi*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)
11. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Nepieciešamība ņemt vērā attiecīgo uzņēmumu apgrozījumu un nodrošināt naudas sodu samērīgumu ar šo apgrozījumu — Neesamība*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)
12. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta noteiktā robeža — Īstenošanas noteikumi*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)
13. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Preventīva iedarbība gan attiecībā uz apsūdzēto uzņēmumu, gan trešām personām — Simboliska naudas soda piemērošana, ņemot vērā attiecīgā uzņēmuma nolūku pirms sankciju uzliekošā lēmuma pieņemšanas rīkoties saskaņā ar konkurences normām — Izslēgšana*
(EKL 81.un 82. pants; Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)
14. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pienākums ņemt vērā attiecīgā uzņēmuma finansiālo stāvokli — Neesamība — Uzņēmuma reālā maksātspēja īpašajā sociālajā kontekstā — Ņemšana vērā — Naudas soda noteikšana tādā apmērā, kas šī naudas soda dēļ izraisa attiecīgā uzņēmuma bankrotu vai likvidāciju — Principiāla aizlieguma neesamība*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. pants; Komisijas paziņojuma 98/C 9/03 5. punkta b) apakšpunkts)

1. Piemērojot EKL 81. panta 1. punktu, Komisijai ir jāpierāda ne tikai aizliegtās vienošanās pastāvēšana, bet arī tās ilgums.

Šajā sakarā attiecībā uz uzņēmumu, kas uz laiku ir izstājies no aizliegtās vienošanās, ir iespējams secināt, ka tas aizliegtajā vienošanās piedalījās bez faktiska

pārtraukuma, ja tas nevis galīgi izstājās no aizliegtās vienošanās tādēļ, lai par to paziņotu Komisijai vai pat atkal rīkotos atbilstoši konkurenci un neatkarīgi attiecīgajā tirgū, bet tieši pretēji, lai mēģinātu izmantot savu iespējamo izstāšanos, lai aizliegto vienošanos labāk izmantotu savā labā.

uzņēmumu rīcību šī paša pārkāpuma ietvaros par to laikposmu, kad tas piedalījās pārkāpumā, ja tiek konstatēts, ka minētais uzņēmums zināja par citu uzņēmumu prettiesisko rīcību vai ka tas varēja to loģiski paredzēt un ka tas bija gatavs riskēt.

(sal. ar 36., 38. un 42. punktu)

2. Uzņēmums, kas kopā ar citiem piedalās pret konkurenci vērstā darbībā, nevar pamatoties uz to, ka tas tajā piedalījies citu dalībnieku spiediena rezultātā, ņemot vērā, ka tas varēja paziņot par uz to izdarīto spiedienu kompetentajām iestādēm un iesniegt Komisijai sūdzību atbilstoši Regulas Nr. 17 3. pantam, nevis piedalīties minētajā darbībā.

(sal. ar 87. punktu)

(sal. ar 63. punktu)

3. Uzņēmums, kas ar savu rīcību ir piedalījies daudzpusīgā Kopienu konkurences tiesību pārkāpumā atbilstoši EKL 81. panta 1. punktā sniegtajai aizliegtās vienošanās vai saskaņotās darbības, kas ir vērstas pret konkurenci, definīcijai un ar kura palīdzību tika izdarīts pārkāpums kopumā, var arī būt atbildīgs par citu
4. Komisijas pieņemto Pamatnostādņu naudas sodu noteikšanai, ko uzliek, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 3. punkta trešais ievilkums paredz attiecīgās pamatsummas samazinājumu gadījumā, ja pārkāpumi ir izbeigti pēc Komisijas pirmās iejaukšanās (pārbaudēm). Tomēr Komisijai pārkāpuma izbeigšana vispār nav jāuzskata par atbildību mikstinošu apstākli. Uzņēmuma reakciju uz pārbaudes uzsākšanu par sabiedrības darījumiem var izvērtēt,

tikai ņemot vērā īpašo situāciju konkrētā lietā.

vairāki uzņēmumi, tad, lai noteiktu vispārējo naudas soda līmeni, vērā ņemamas sekas ir nevis sekas, kas radušās no faktiskās rīcības, ko izdarījis uzņēmums, bet gan sekas, kas radušās visa tā pārkāpuma rezultātā, kurā uzņēmums piedalījies.

(sal. ar 92. punktu)

(sal. ar 103., 104. un 106. punktu)

5. Atbilstoši Komisijas pieņemto Pamatnostādņu naudas sodu noteikšanai, ko uzliek, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 1.A punktam Komisija ir skaidri apņēmusies, vērtējot pārkāpuma smagumu, bez pārkāpuma veida un attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus plašuma ņemt vērā arī pārkāpuma ietekmi uz tirgu, ja to ir iespējams noteikt. No tā izriet, ka, ja pārkāpuma smagums sakotēji tiek novērtēts, balstoties uz paša pārkāpuma sastāvdaļām, piemēram, tā ietekmi tirgū, pēc tam tas tiek precizēts, ņemot vērā attiecīgā uzņēmuma apstākļus, kas liek Komisijai līdzās uzņēmuma lielumam un iespējām ņemt vērā ne tikai iespējamās atbildību pastiprinošos apstākļus, bet — attiecīgā gadījumā — arī atbildību mīkstinošos apstākļus.

6. Ja Kopienų konkurences tiesību pārkāpumu ir izdarījuši vairāki uzņēmumi, tad jāpārbauda katra šī uzņēmuma pārkāpuma smagums. Šis secinājums ir loģiskas sekas sodu un sankciju individuālas piemērošanas principam, kas paredz, ka uzņēmumu var sodīt tikai par tā pārkāpumiem, tas ir visos administratīvajos procesos piemērojams princips ar mērķi uzlikt sankcijas atbilstoši Kopienų konkurences noteikumiem. Tādējādi Komisijas pieņemto Pamatnostādņu naudas sodu noteikšanai, ko uzliek, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 2. un 3. punkts paredz naudas soda pamatsummas grozīšanu noteiktos atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļos, kas katram attiecīgajam uzņēmumam ir atšķirīgi.

Šajā sakarā, ja Kopienų konkurences tiesību normu pārkāpumu ir izdarījuši

Šajā sakarā pārkāpuma dalībnieks nevar izvīzīt atbildību mīkstinošo apstākli, kas balstīts uz citu šī pārkāpuma dalībnieku rīcību, piemēram, ka citi aizliegtās vienošanās dalībnieki tajā iesaistījās agrāk vai vairāk. Šie apstākļi šajā gadījumā varētu būt atbildību pastiprinošs apstāklis, kas jāņem vērā attiecībā uz šiem pēdējiem uzņēmumiem, bet tas nav citu pārkāpuma dalībnieku atbildību mīkstinošs apstāklis.

viengabalaina kā aizliegtās vienošanās parasto dalībnieku piedalīšanās, tāpat kā tā vēlāka iestāšanās tirgū, kas ir pārkāpuma priekšmets, neatkarīgi no tā piedalīšanās ilguma vai no tā, vai pastāv skaidri paziņojumi par trešo uzņēmumu pārstāvju piedalīšanos pārkāpumā.

(sal. ar 126. punktu)

(sal. ar 118.–120. un 125. punktu)

7. Tikai pasīva vērotāja vai sekotāja loma aizliegtajā vienošanās konkurences jomā — ja tā ir pierādīta — ir atbildību mīkstinošs apstāklis saskaņā ar Komisijas pieņemto Pamatnostādņu naudas sodu noteikšanai, ko uzliek, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 3. panta pirmo ievilkumu. Šī pasīvā loma nozīmē, ka attiecīgajam uzņēmumam ir “nenozīmīga loma”, proti, tas aktīvi nepiedalās pret konkurenci vērstas vienošanās vai vienošanos izstrādē. Starp pierādījumiem, kas norāda uz sabiedrības pasīvo lomu aizliegtajā vienošanās, varētu ņemt vērā arī to, ka uzņēmuma piedalīšanās sanāksmēs ir bijusi ne tik

8. Tas, ka uzņēmums, kura sadarbība ar saviem konkurentiem jautājumos par noteiktām cenām ir pierādīta, nerīkojās tirgū tādā veidā, kā tas ir vienojies ar saviem konkurentiem, ne vienmēr ir jāņem vērā kā atbildību mīkstinošs apstāklis, nosakot uzliedzamo naudas sodu. Faktiski uzņēmums, kurš, neskatoties uz sadarbību ar saviem konkurentiem, piekopj atšķirīgu politiku no tās, par kuru ir panākta vienošanās, vienkārši var mēģināt izmantot aizliegto vienošanos savā labā.

(sal. ar 130. punktu)

9. Novērtējumā, kas ir veikts, lai noteiktu uzliedzamo naudas sodu par Kopienas konkurences normu pārkāpumu, par pārkāpēju faktiskām ekonomiskām ie-

spējām nodarīt būtisku kaitējumu konkurenci, kas ietver arī novērtējumu par šo uzņēmumu reālo nozīmi attiecīgajā tirgū, proti, to ietekmi uz tirgu, kopējais apgrozījums sniedz tikai nepilnīgu informāciju. Faktiski nevarētu izslēgt to, ka spēcīgs uzņēmums ar daudziem dažādiem darījumiem specifisku preču tirgū ir pārstāvēts nenozīmīgi. Tāpat nevar izslēgt, ka uzņēmumam, kam ir svarīga vieta ģeogrāfiskā tirgū ārpus Kopienām, ir nenozīmīgs stāvoklis Kopienā vai Eiropas Ekonomikas zonas tirgū. Šādos gadījumos tas vien, ka attiecīgais uzņēmums realizē lielu kopējo apgrozījumu, nenozīmē, ka tam ir noteicoša ietekme attiecīgajā tirgū. Tāpēc, ja uzņēmumam piederošām tirgus daļām tiešām nevar būt noteicoša nozīme secinājumā par uzņēmuma ekonomisko varenību, tās tomēr ir svarīgas, nosakot uzņēmuma iespējamo ietekmi tirgū.

(sal. ar 152. punktu)

normu pārkāpumu tādā veidā, ka uzņēmumiem vienā grupā tiek piemērota vienāda sākumsumma, tad, iedalot uzņēmumus kategorijās, ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes princips, saskaņā ar kuru ir aizliegts līdzīgas situācijas atrisināt atšķirīgi vai atšķirīgas situācijas atrisināt vienādi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota. No šī paša skatupunkta Komisijas pieņemto Pamatnostādņu naudas sodu noteikšanai, ko uzliek, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 1.A punkta sestajā daļā ir paredzēts, ka "ievērojama" atšķirība to uzņēmumu lielumā, kas ir izdarījuši pārkāpumu, var pamatot atšķirīgu attieksmi, novērtējot pārkāpuma smagumu. Turklāt naudas soda apmēram ir jābūt vismaz samērīgam ar tiem elementiem, kas ir ņemti vērā, novērtējot pārkāpuma smagumu.

No tā izriet, ka, ja Komisija veic šādu iedalīšanu grupās, tad maksimālā naudas soda noteikšanai katrai šādi noteiktai grupai ir jābūt viendabīgai un objektīvi pamatotai.

10. Ja Komisija attiecīgos uzņēmumus iedala grupās ar nolūku noteikt naudas sodu apmēru par Kopienā konkurences

(sal. ar 154.–156. punktu)

11. Nosakot soda naudu apmēru konkurences jomā, Komisijai nav pienākuma veikt naudas soda aprēķinu, pamatojoties uz summām, kas ir balstītas uz attiecīgo uzņēmumu apgrozījumu, ne arī pienākuma gadījumos, kad naudas sods tiek uzlikts vairākiem vienā pārkāpumā iesaistītiem uzņēmumiem, nodrošināt, ka galīgie naudas sodu apmēri, kas tiek uzlikti šiem uzņēmumiem, atspoguļo šo uzņēmumu kopējā apgrozījuma vai to apgrozījuma minētās preces tirgū atšķirības.
- (sal. ar 161. punktu)
13. Tas, ka uzņēmumam pirms naudas sodu nosakošā lēmuma pieņemšanas bija nodoms saskaņot savu rīcību ar konkurences normām, nav pietiekams iemesls, lai Komisija uzliktu tam tikai simbolisku naudas sodu. Faktiski trešo personu, un ne tikai attiecīgās sabiedrības, atturēšana no pārkāpumiem ir svarīgs Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta mērķis.
- (sal. ar 159. punktu)
- (sal. ar 174. punktu)
12. Maksimālā naudas soda robeža, kas ir noteikta Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā, kas nosaka, ka galīgais uzliekamais naudas sods par Kopieņu konkurences normu pārkāpumu tiek samazināts, ja tas pārsniedz desmit procentus no sabiedrības apgrozījuma, neatkarīgi no starpsummas aprēķina, kuras mērķis ir ņemt vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu, neaizliedz Komisijai aprēķināt balstīties uz starpsummu, kas pārsniedz desmit procentus no attiecīgā uzņēmuma apgrozījuma, ar nosacījumu, ka šim uzņēmumam galī-
14. Komisijai nav pienākuma, nosakot naudas soda apmēru, kas uzlikts par Kopieņu konkurences normu pārkāpumu, ņemt vērā ieinteresētā uzņēmuma nerentablu finansiālo stāvokli, ņemot vērā, ka tāda pienākuma atzišana radītu nepamatotu konkurences priekšrocību sabiedrībām, kas ir mazāk pielāgojušās tirgus nosacījumiem. Komisijas pieņemto Pamatnostādņu naudas sodu noteikšanai, ko uzliek, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 5. punkta b) apakšpunkts, saskaņā ar kuru ir jāņem

vērā reālā uzņēmuma maksātspēja, šo secinājumu neapšaubā. Faktiski šī maksātspēja ir nozīmīga tikai tās "īpašajā sociālajā stāvoklī", kas rodas kā naudas soda sekas, it īpaši — bezdarba paaugstināšanās vai nozaru ekonomiskā stāvokļa pasliktināšanās, pasliktinot attiecīgā uzņēmuma piegādātāju un pircēju ekonomisko stāvokli.

vai tiek likvidēta. Faktiski uzņēmuma, kuram ir tāda juridiskā forma kā šajā lietā, likvidācija, ja tā var kaitēt uzņēmuma īpašnieku, akcionāru vai daļu turētāju interesēm, tomēr nenozīmē, ka arī uzņēmuma pārstāvētais personīgais, materiālais un nemateriālais ieguldījums zaudē vērtību.

Turklāt Kopienu tiesības neaizliedz to, ka Kopienu iestādes veikto pasākumu rezultātā konkrētā sabiedrība bankrotē

(sal. ar 175.–177. punktu)